

SZELLEMI REKREÁCIÓ – TANULMÁNY

ALTERNATÍV MOZI ÉLMÉNYEK

ALTERNATIVE MOVIE EXPERIENCE

ÖSSZEFOGLALÁS:

Az 1950-es évekre Amerikában új szabadidő-eltöltési lehetőség terjedt el: az autós MOZI, amely később más országokban is megjelent. Napjainkra újabb típusú mozik is biztosítanak alternatívát a klasszikus (épített) filmszínházal szemben vagy mellett. A cikk áttekinti ezen rekreációs lehetőségeket, amelyek a hétköznapi és turisztikai szabadidős tevékenységeink színesítésére is felhasználhatók. **Kulcsszavak:** szabadtér, ágy, rekreáció, mozi, élmények.

ABSTRACT:

At the 1950s a new leisure time activity, the drive-in movie was spread in America that later appeared in other countries, too. Today also newer types of cinemas provide alternatives against or beside the classic (built) movie houses. The aim of this study is to get an overview of these recreational opportunities that can also be used as every day or tourism leisure activities.

Keywords: open-air, bed, recreation, movie, experience

DOI: 10.21486/recreation.2019.9.3.3

BEVEZETÉS

Szabadságérzet, friss levegő, társasági szórakozás, természetközelség, kulturálódás, esetleg nosztalgia. A szabadtéri programok közül a mozikra is érvényesek ezek a megállapítások. Milyen típusú szabadtéri (és más) mozik biztosíthatják az ilyen élményeket? A cikk ebben próbál áttekintést adni az Olvasónak.

MÓDSZEREK

Hazai és külföldi cikkek, webes források szakirodalmi feldolgozásaként tekintjük át az alternatív mozizás intézményrendszerét, amely Magyarországon kevésbé széles körben elterjedt.

EREDMÉNYEK

A szellemi rekreációhoz köthető szabadtéri események széles tárházzal rendelkeznek, s jellemzően a tavaszi-nyári, kisebb arányban az őszi időszakban kerülnek lebonyolításra: fesztiválok; gasztro-események; koncertek, akár romkocsmákban; utcabál; mozi; színház; kiállítások; kastély- és vár-túrák, történelmi várjátékok; természeti helyszínek megismerését célzó programok; céges családi napok, csapatépítő tréningek; falu- és városi napok; ünnepi hagyományok, jeles napok mozgásos és szellemi programokkal (Magyar, 2016).

Fritz (2015) szerint a kulturális főcsoport szellemi alcsoportjában sorolt tevékenység a mozi, mint a fotózás, olvasás vagy a hit gyakorlása. Ám a Társasági, egyéni tevékenységek főcsoportjában, mint összejövétel is elhelyezhető a mozizás, e társas kapcsolódási forma. A szabadtéri mozi pedig a Természeti főcsoport egy újabb kategóriáját is jelentheti.

1. ábra: Sandy és Danny az autósmoziban (Grease zenés film, 1978)
Sandy and Danny in the drive-in (Grease musical film, 1978)
(<http://www.filmsinfilms.com/grease/>)

Az első amerikai **drive-in** (autós MOZI) 1933-ban nyílt meg, s hamar a tinédzser kultúra jelképévé vált (Ezt jól szimbolizálja az 1978-as Grease/Pomádé c. film egyik jelenete.) Családok kiszolgálására is alkalmas eszközök (pelenka, palackmelegítő, játszótér [hinta, csúszda, körhinta], pikniktér, medencék stb.) is rendelkezésre álltak a nagyobb mozikban (Fox, 2018).

Már az 1956. évben közel 5000 autósmozit tartottak nyilván Amerikában és Kanadában. Az akkori szabadtéri mozi lázat szemlélteti, hogy 1955-ben 389 új drive-in nyílt a tengerentúlon. Csak Kanadában akkoriban 221 db autós MOZI működött egész éven át. Akár közel 2000 autó is elért egy nagyobb moziban. Láncok is kialakultak, mint a Pacific Drive-In Theaters 38 mozijával Los Angelesben és környékén (Taylor, 1956). Ám az évek során ezen létesítmények száma jelentősen lecsökkent. Az okok között említhető az elavult technológia (pl. hangminőség), a megdrágult ingatlanok és a külvárosok urbanizációja. 2018-ra már csak 319 db-ot számoltak Amerikában (Fox, 2018).

Budapesten a 19. században volt az első szabadtéri filmvetítés: a Váci utca egyik há-

Szerző:
DR. GÓSI ZSUZSANNA
ELTE Egészségfejlesztési
és Sporttudományi Intézet
egyetemi docens
1117 Budapest,
Bogdánfy Ödön u. 10/B.
Telefon: +36-1/209-0619
gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: színház, futás,
olvasás
Fotó: Böröcz István

Szerző / rovatvezető:
DR. MAGYAR MÁRTON
Munkahelye: ELTE
Egészségfejlesztési
és Sporttudományi Intézet
Beosztás: adjunktus
Levelezési cím: 1117 Budapest,
Bogdánfy u. 10/B.
magyar.marton@ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: animáció,
turizmus, zene, tánc, úszás
Fotó: Hámosi Zsófia

Érzékszerv	Környezeti inger	Rekreációs hatás
szem	fény	naplemente a háttérben, fokozatosan besötétedő ég, egy felettünk elszálló repülő és madarak, a park díszfényei
fül	hang	kísérő hangok: a film kellő hangosítása, így a szövegek és a dalok még az utolsó sorokban is tisztán hallhatók, zavaró közvetett hangok nem voltak, a halkán felhangzó „szállóigék”
orr	szag/illat	a környéken lévő ételt-italt kínáló pavilonokból szagok nem áramlottak, de a természet illata (fű, fa stb.) érezhető volt, kellemetlen hatás a közelben dohányzóktól a cigarettafüst
nyelv	íz	a piknik jellegű étel, ital (rozé fröccs) íze
bőr	érintés, hőmérséklet, vibráció	lágú szellő, a kissé hűvös levegő nyári felsőben nem zavaró, eső nem esett, ülőhelyek (nyugágy, pokróc) kényelme, szúnyogok nem zavarták az előadást

2. táblázat: Rekreációs hatások szabadtéri mozizás során
Recreational effects by watching open-air movie

Forrás: saját szerkesztés (2019)

gombot, és nyugodjanak békében.”

- Safranek közlése Mr. Teufel kérdésére, hogy miért van bekötözve: „A borotválkozásnál megvágtam magam, uram.”
- Maxipotzac, a vámpírdenevérek főnökének (akinek hangját a jól ismert Bodrogi Gyula kölcsönözte) válasza Lusta Dicknek, akit nem megenni szeretnének: „Mi csak kiszívni szép piros vérét.”

- Ha a patkányok nem teljesítik a küldetésüket: „Mehetünk vissza a balettbe ugrálni.”
- Vagy Billy válasza a patkányfőnök Buddynak: „Én vezettem?! Azt mondd meg, én vezettem?!”

Az alternatív mozik további típusai az ágymozi és a rooftop cinema. A **rooftop cinema** gyakorlatilag egy kertmoziváltozat. A Budapest Rooftop Cinema 2013 óta biztosítja vetítéssorozatát kezdetben a Corvin Plaza nyári tetőteraszán, majd 2019-ben a Mammut II. üzletközpont 4. emeletén (BRC, é.n.). A Corvin-tetőn a Kultik Mozihálózat első tetőkerti mozija-ként 2019. június közepén nyitott meg a Kultik Sky Cinema. Egyszerre több mint 160 fő

tud kényelmesen (napágyakban, rendezői székeken, babzsák fotelokban) szórakozni közönségsiker filmekben és koncertfilmekben (Mozikon Kft., 2019). Az **ágymoziban** (Buda Bed Cinema, III. ker.) franciaágy-heverőn párunkkal, kis családdalunkkal (2 felnőtt és két 10 éves aluli gyermek), vagy barátokkal is kikapcsolódhatunk a modern vetítőtechnikával bemutatott régi-új klasszikus filmek, gyermekműsorok, horrorfilmek közben, cipő nélkül, italt is fogyasztva (Nagybányai-Nagy, 2014) a 35 ágyas teremben, 4.500 Ft/ágy áron (Új Udvar, 2019).

Különlegességként megemlíthetjük még az A38 **hajó** Pesti Est Tetőteraszát, ahol 2018 nyarán várta a filmrajongókat a Paramount Channel napjaink sikerei mellett olyan klasszikusokkal is, mint a Csupasz pisztoly (Nagy, 2018).

KÖVETKEZTETÉSEK

A cikk betekintést adott az alternatív (nem épített, zárt) mozik régi-új rendszerébe s a szabadtéri filmnézés egyes hatásaira. A klasszikus autós- és kertmozik főképp az akkori fiatalok, míg az új típusú mozik a mai fiatalság számára vonzó rekreációs létesítmények. Akár a turizmus keretében, nyaralás alkalmával is, akár mindhárom generáció számára van lehetőség a megszokottól eltérő kikapcsolódásra, amellyel akár korábbi (film)élményeink is visszaidézhetők, illetve új mozifilmeket egy másik szinten tekinthetünk meg, sajátos természetből eredő ingerhatások közepette.

3. ábra: Ágymozi (Budapest Bed Cinema) / Bed Cinema (Budapest Bed Cinema) (Nagybányai-Nagy, 2014)

IRODALOMJEGYZÉK

BRC (é.n.) Rólunk. From: budapestrooftopcinema.hu/about-us/
Ceetrus Hungary Kft. (2019) Mozizz négykeréken! From: iranyakorzo.hu/mozizz-negykereken/
Elek, L. (2016) Tudok egy olyan mozit, hogy valami csuda! Budapest. 39. 8. 6–7.
Fox, M. A. (2018) Drive-in theatres, Technology, and Cultural Change. Economics, Management & Financial Markets. 13. 2. 24–39. DOI: 10.22381/EMFM13220182
Fritz, P. (2015) A szellemi rekreáció felosztása, rendszertani megközelítése. In: Fritz, P. (Szerk.) Szellemi rekreáció. Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 17–20.
Magyar, M. (2016) Szabadtéri kulturális programok rekreációs szerepe. Recreation. 6. 2. 32–34. DOI: 10.21486/recreation.2016.6.2.4
Mozikon Kft. (2019) A mozi. From: kultikskycinema.hu/a-mozi

Nagy, É. (2018) Szabadtéri vetítések az A38 hajó fedélzetén. From: bdpst24.hu/2018/05/30/filmklasszikusokkal-es-sikerprodukciokkal-var-a-paramount-nyari-mozi/
Nagybányai-Nagy, B. (2014) Kinyitott az ágymozi – befeküdtünk. From: szeretlekmagyarorszag.hu/kinyitott-az-agymozi-befekudtunk/
Port.hu (2019) Orczy Summer Chill. From: port.hu/esemeny/fesztival/orczy-summer-chill/event-5620300
Szeretlek Magyarország (2017) 3+1 hangulatos autósmozi Magyarországon. From: szeretlekmagyarorszag.hu/31-hangulatos-autosmozi-magyarorszagon/
Taylor, F. J. (1956) Big Boom in Outdoor Movies. Saturday Evening Post. 229. 31. 100–102.
Új Udvar Ingatlanhasznosító (2019) Az Oroszlánkirály (szinkronizált) jegyvásárlás. From: budaeg.jegy.hu/program/az-oroszlankiraly-szinkronizalt-107567/585290